Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 20 maja 2021 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Współpraca sądowa w sprawach cywilnych – Jurysdykcja i uznawanie orzeczeń sądowych oraz ich wykonywanie w sprawach cywilnych i handlowych – Rozporządzenie (UE) nr 1215/2012 – Jurysdykcja w sprawach dotyczących ubezpieczeń – Artykuł 10 – Artykuł 11 ust. 1 lit. a) – Możliwość pozwania ubezpieczyciela mającego miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium państwa członkowskiego w innym państwie członkowskim, w przypadku powództw ubezpieczającego, ubezpieczonego lub uposażonego z tytułu ubezpieczenia, przed sąd miejsca, w którym powód ma miejsce zamieszkania lub siedzibę – Artykuł 13 ust. 2 – Powództwo wytoczone przez poszkodowanego bezpośrednio przeciwko ubezpieczycielowi – Podmiotowy zakres stosowania – Pojęcie „poszkodowanego" – Podmiot prowadzący działalność zawodowo w ramach sektora ubezpieczeń – Jurysdykcja szczególna – Artykuł 7 pkt 2 i 5 – Pojęcia „filii", „agencji" lub „innego oddziału"

W sprawie C-913/19

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Sąd Rejonowy w Białymstoku (Polska) postanowieniem z dnia 18 listopada 2019 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 13 grudnia 2019 r., w postępowaniu:

**CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością**

przeciwko

**Gefion Insurance A/S,**

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Prechal, prezes izby, N. Wahl, F. Biltgen, L.S. Rossi (sprawozdawczyni) i J. Passer, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Campos Sánchez-Bordona,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu CNP spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – K. Janiec-Janowska, radca prawna,

– w imieniu Gefion Insurance A/S – I. Łyszkiewicz, radca prawna,

– w imieniu rządu polskiego – B. Majczyna, w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: polski.

– w imieniu Komisji Europejskiej – M. Heller i B. Sasinowska, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 14 stycznia 2021 r.,

wydaje następujący

## Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 13 ust. 2 w związku z art. 10 i art. 7 pkt 2 i 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2012, L 351, s. 1).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy CNP spółką z ograniczoną odpowiedzialnością (zwaną dalej „CNP”), z siedzibą w Polsce, a spółką Gefion Insurance A/S (zwaną dalej „Gefion”), będącą zakładem ubezpieczeń z siedzibą w Danii, w przedmiocie odszkodowania za szkodę powstałą w wyniku wypadku drogowego, który miał miejsce w Polsce.

## Ramy prawne

### *Prawo Unii*

*Rozporządzenie nr 1215/2012*

3 Motywy 15, 18 i 34 rozporządzenia nr 1215/2012 stanowią:

„(15) Przepisy o jurysdykcji powinny być w wysokim stopniu przewidywalne i opierać się na zasadzie, że jurysdykcję w ogólności [co do zasady] mają sądy miejsca zamieszkania [lub siedziby] pozwanego. Tak ustalona jurysdykcja powinna mieć miejsce zawsze, z wyjątkiem kilku dokładnie określonych przypadków, w których ze względu na przedmiot sporu lub autonomię stron uzasadnione jest inne kryterium powiązania [inny łącznik]. Siedziba osób prawnych musi być zdefiniowana wprost w rozporządzeniu celem wzmocnienia przejrzystości wspólnych przepisów i uniknięcia konfliktów kompetencyjnych.

[…]

(18) W sprawach dotyczących ubezpieczenia, umów z udziałem konsumentów i z zakresu prawa pracy strona słabsza powinna być chroniona przez przepisy jurysdykcyjne dla niej bardziej korzystne niż przepisy ogólne.

[…]

(34) W celu zapewnienia ciągłości pomiędzy [Konwencją z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 1972, L 299, s. 32), zmienioną późniejszymi konwencjami o przystąpieniu nowych państw członkowskich do tej konwencji], rozporządzeniem [Rady] (WE) nr 44/2001 [z dnia 22 grudnia 2000 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1)] i niniejszym rozporządzeniem powinny być przewidziane przepisy przejściowe. Dotyczy to również wykładni postanowień [wspomnianej konwencji] oraz zastępujących ją rozporządzeń dokonywanej przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej”.

4 Rozdział II rozporządzenia nr 1215/2012, poświęcony „[j]urysdykcj[i]”, zawiera sekcję 1, zatytułowaną „Przepisy ogólne”, w której znajdują się art. 4–6 tego rozporządzenia.

5 Artykuł 4 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia stanowi:

„Z zastrzeżeniem przepisów niniejszego rozporządzenia osoby mające miejsce zamieszkania [lub siedzibę] na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane, niezależnie od ich obywatelstwa [względnie państwa ich siedziby], przed sądy tego państwa członkowskiego”.

6 Zgodnie z brzmieniem art. 5 ust. 1 rozporządzenia 1215/2012:

„Osoby mające miejsce zamieszkania [lub siedzibę] na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane przed sądy innego państwa członkowskiego tylko zgodnie z przepisami ustanowionymi w sekcjach 2–7 niniejszego rozdziału”.

7 Sekcja 2 rozdziału II wspomnianego rozporządzenia, zatytułowana „Jurysdykcja szczególna”, obejmuje w szczególności art. 7, który stanowi:

„Osoba, która ma miejsce zamieszkania [lub siedzibę] na terytorium państwa członkowskiego może być pozwana w innym państwie członkowskim:

[…]

2) w sprawach dotyczących czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego – przed sądy miejsca, w którym nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę;

[…]

5) w sprawach dotyczących sporów wynikających z działalności filii, agencji lub innego oddziału – przed sądy miejsca, w którym znajdują się filia, agencja lub inny oddział;

[…]”.

8 Sekcja 3 rozdziału II rozporządzenia nr 1215/2012, zatytułowana „Jurysdykcja w sprawach dotyczących ubezpieczenia”, obejmuje art. 10–16 tego rozporządzenia.

9 Artykuł 10 rzeczonego rozporządzenia ma następujące brzmienie:

„Nie naruszając przepisów art. 6 oraz art. 7 pkt 5, w sprawach dotyczących ubezpieczenia jurysdykcję określa niniejsza sekcja”.

10 Artykuł 11 ust. 1 rozporządzenia nr 1215/2012 przewiduje:

„Ubezpieczyciel mający miejsce zamieszkania [lub siedzibę] na terytorium państwa członkowskiego może zostać pozwany:

a) przed sądy państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania [lub siedzibę];

b) w innym państwie członkowskim, w przypadku powództw ubezpieczającego, ubezpieczonego lub uposażonego z tytułu ubezpieczenia – przed sąd miejsca, w którym powód ma miejsce zamieszkania [lub siedzibę]; lub

[…]”.

11 Artykuł 12 tego rozporządzenia stanowi:

„W odniesieniu do ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej lub ubezpieczenia nieruchomości ubezpieczyciel może być ponadto pozwany przed sąd miejsca, gdzie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Tę samą zasadę stosuje się, jeżeli ruchomości i nieruchomości objęte są tą samą umową ubezpieczenia, a powstała na nich szkoda wynika z tego samego zdarzenia".

12 Artykuł 13 ust. 1 i 2 wspomnianego rozporządzenia stanowi:

„1. W odniesieniu do ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel może być również pozwany przed sąd, w którym zawisło powództwo poszkodowanego przeciwko ubezpieczonemu, o ile jest to dopuszczalne według prawa tego sądu.

2. Przepisy art. 10, 11 i 12 mają zastosowanie do powództw wytoczonych przez poszkodowanego bezpośrednio przeciwko ubezpieczycielowi, jeżeli takie bezpośrednie powództwo jest dopuszczalne".

*Dyrektywa 2009/138/WE*

13 Artykuł 145 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II) (Dz.U. 2009, L 335, s. 1), zatytułowany „Warunki tworzenia oddziału", stanowi w ust. 1:

„Państwa członkowskie zapewniają, aby zakład ubezpieczeń, który zamierza utworzyć oddział na terytorium innego państwa członkowskiego, powiadomił o tym organy nadzoru państwa członkowskiego siedziby.

Każda forma stałej obecności zakładu na terytorium państwa członkowskiego jest traktowana w taki sposób, jak oddział, nawet jeśli obecność ta nie przyjmuje formy oddziału, ale polega jedynie na posiadaniu biura zarządzanego przez personel zakładu lub przez niezależną osobę, która posiada, tak jak przedstawicielstwo, stałe upoważnienie do działania w imieniu zakładu".

14 Artykuł 151 tej dyrektywy, zatytułowany „Brak dyskryminacji osób dochodzących odszkodowań" przewiduje:

„Przyjmujące państwo członkowskie wymaga od zakładu ubezpieczeń innych niż na życie zapewnienia, by osoby dochodzące odszkodowań z tytułu zdarzeń mających miejsce na jego terytorium nie znalazły się w sytuacji mniej korzystnej w wyniku tego, że zakład ubezpiecza ryzyko inne niż odpowiedzialność cywilna przewoźnika z grupy 10 w pkt A załącznika I na zasadzie świadczenia usług, a nie za pośrednictwem jednostki organizacyjnej mieszczącej się w tym państwie".

15 Artykuł 152 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Przedstawiciel", stanowi:

„1. Do celów, o których mowa w art. 151, przyjmujące państwo członkowskie wymaga od zakładu ubezpieczeń innych niż na życie wyznaczenia przedstawiciela mającego stałe miejsce zamieszkania lub siedzibę na jego terytorium, który zbiera wszelkie niezbędne informacje związane z roszczeniami i ma odpowiednie pełnomocnictwa wystarczające do reprezentowania zakładu wobec poszkodowanych, którzy mogą dochodzić odszkodowań, w tym również obejmujące wypłatę odszkodowań, a także do reprezentowania go lub umożliwienia reprezentowania go przed sądami i organami tego państwa członkowskiego w zakresie tych roszczeń.

[…]

3. Wyznaczenie przedstawiciela nie stanowi samo przez się otwarcia oddziału do celów art. 145.

[…]”.

### *Prawo polskie*

16 Zgodnie z art. 1099 kodeksu postępowania cywilnego brak jurysdykcji krajowej sąd bierze pod rozwagę z urzędu w każdym stanie sprawy, a w razie stwierdzenia braku jurysdykcji krajowej odrzuca pozew. Brak jurysdykcji krajowej stanowi przyczynę nieważności postępowania.

## Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

17 W dniu 28 lutego 2018 r. w Polsce doszło do wypadku drogowego, w którym zderzyły się dwa pojazdy. Sprawca wypadku zawarł uprzednio z Gefion umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego.

18 W dniu 1 marca 2018 r. poszkodowany wynajął odpłatnie pojazd zastępczy od warsztatu naprawczego, któremu został powierzony jego uszkodzony pojazd. W ramach rozliczenia tej usługi najmu poszkodowany, na podstawie umowy przelewu wierzytelności, przelał wierzytelność wobec Gefion na warsztat naprawczy. W dniu 25 czerwca 2018 r., na podstawie nowej umowy przelewu wierzytelności, warsztat naprawczy przelał tę samą wierzytelność na CNP.

19 Pismem z dnia 25 czerwca 2018 r. CNP wezwała Gefion do zapłaty kwoty zafakturowanej z tytułu wynajmu pojazdu zastępczego. Wezwanie to zostało wysłane na adres Polins spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (zwanej dalej „Polins”), z siedzibą w Żychlinie (Polska) oraz, jak wynika z postanowienia odsyłającego, reprezentującej w Polsce interesy Gefion.

20 Pismem z dnia 16 sierpnia 2018 r. Crawford Polska sp. z o.o., z siedzibą w Polsce, której Gefion powierzyła likwidację szkody, częściowo uznała fakturę dotyczącą wynajmu pojazdu zastępczego i przyznała CNP część kwoty zafakturowanej za ten wynajem.

21 W końcowej części tego pisma Crawford Polska wskazała, że możliwe jest złożenie reklamacji do niej jako podmiotu uprawnionego przez Gefion lub wytoczenie powództwa bezpośrednio przeciwko Gefion „zgodnie z zasadami jurysdykcji ogólnej albo przed sądem miejsca zamieszkania lub siedziby ubezpieczającego, ubezpieczonego, uposażonego lub uprawnionego na mocy umowy ubezpieczenia”.

22 W dniu 20 sierpnia 2018 r. CNP wniosła pozew przeciwko Gefion do Sądu Rejonowego w Białymstoku (Polska). W odniesieniu do jurysdykcji międzynarodowej tego sądu CNP powołała się na podane do publicznej wiadomości przez Gefion informacje, że jej głównym przedstawicielem w Polsce jest Polins. CNP wniosła o dokonywanie doręczeń przeznaczonych dla Gefion na adres Polins.

23 W dniu 11 grudnia 2018 r. sąd ten wydał nakaz zapłaty.

24 Gefion wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty, kwestionując jurysdykcję sądów polskich do rozpoznania sporu. Stwierdziwszy, że CNP prowadzi działalność gospodarczą polegającą na nabywaniu wierzytelności w ramach umów ubezpieczenia, Gefion wywnioskowała z tego, że CNP nie jest ubezpieczającym, ubezpieczonym ani uposażonym z tytułu ubezpieczenia w rozumieniu art. 11 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 1215/2012, a zatem nie ma możliwości wytoczenia powództwa w sprawach dotyczących ubezpieczeń przed sądem państwa członkowskiego innego niż to, w którym ma siedzibę ubezpieczyciel.

25 Gefion powołał się ponadto na wyrok z dnia 31 stycznia 2018 r., Hofsoe (C-106/17, EU:C:2018:50), aby stwierdzić, że ze względu na funkcję ochronną art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 1215/2012 osoba wykonująca działalność zawodową w zakresie dochodzenia roszczeń odszkodowawczych od ubezpieczycieli, w charakterze cesjonariusza umownego owych roszczeń, nie może korzystać ze szczególnej ochrony, jaką stanowi możliwość odwołania się do przepisów jurysdykcji szczególnej przewidzianych w sekcji 3 rozdziału II tego rozporządzenia.

26 CNP podniosła w odpowiedzi, że Gefion jest wpisana na listę zakładów ubezpieczeń państw członkowskich i państw Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) notyfikowanych Komisji Nadzoru Finansowego (Polska), że sprzedaje polisy ubezpieczeniowe w Polsce oraz że jest niedopuszczalne, by podmiot przejmujący wierzytelność od poszkodowanego nie mógł dochodzić zwrotu kosztu naprawy, będącego przedmiotem postępowania głównego, przed sądem miejsca, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę, i miejsca dokonania naprawy.

27 Sąd odsyłający ma wątpliwości co do tego, czy w niniejszej sprawie CNP może skutecznie powoływać się na przepisy jurysdykcyjne ustanowione w sekcji 3 rozdziału II rozporządzenia nr 1215/2012. Sąd ten zastanawia się w szczególności, czy CNP, będąca przedsiębiorstwem, które nabyło od poszkodowanego wierzytelność wobec ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, może korzystać z ochrony, jaką przepisy tej sekcji zastrzegają dla słabych stron stosunków prawnych. Zdaniem tego sądu należałoby raczej rozważyć zastosowanie przepisów sekcji 2 rozdziału II tego rozporządzenia, w szczególności art. 7 pkt 2 lub art. 7 pkt 5 tego rozporządzenia. Wreszcie, sąd ten ma wątpliwości co do wykładni pojęć „filii", „agencji" lub „innego oddziału" w rozumieniu tego art. 7 pkt 5.

28 W tych okolicznościach Sąd Rejonowy w Białymstoku postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 13 ust. 2 w związku z art. 10 [rozporządzenia nr 1215/2012] należy interpretować w ten sposób, że w sporze między przedsiębiorcą, który nabył od poszkodowanego wierzytelność przeciwko zakładowi ubezpieczeń z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, a tym zakładem ubezpieczeń nie jest wyłączone ustalenie jurysdykcji sądu na podstawie art. 7 pkt 2 lub art. 7 pkt 5 [tego] rozporządzenia?

2) Czy – w przypadku pozytywnej odpowiedzi na pytanie 1 – art. 7 pkt 5 [rozporządzenia nr 1215/2012] należy interpretować w ten sposób, że działająca w państwie członkowskim spółka prawa handlowego likwidująca szkody majątkowe w ramach obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, działająca w ramach umowy z zakładem ubezpieczeń mającym siedzibę w innym państwie członkowskim, jest jego filią, agencją lub innym oddziałem?

3) Czy – w przypadku pozytywnej odpowiedzi na pytanie 1 – art. 7 pkt 2 [rozporządzenia nr 1215/2012] należy interpretować w ten sposób, że stanowi on samodzielną podstawę jurysdykcji sądu państwa członkowskiego, w którym doszło do zdarzenia powodującego szkodę i przed którym wierzyciel będący nabywcą wierzytelności od poszkodowanego w ramach obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wytacza powództwo przeciwko zakładowi ubezpieczeń mającemu siedzibę w innym państwie członkowskim?".

## W przedmiocie pytań prejudycjalnych

### *W przedmiocie pytań pierwszego i trzeciego*

29 Poprzez pytania pierwsze i trzecie, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 1215/2012 w związku z art. 10 tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by w przypadku sporu między z jednej strony przedsiębiorcą, który nabył wierzytelność pierwotnie przysługującą poszkodowanemu wobec zakładu ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej, a z drugiej strony tymże zakładem ubezpieczeń samodzielną podstawę jurysdykcji stanowił, stosownie do okoliczności, art. 7 pkt 2 lub art. 7 pkt 5 tego rozporządzenia.

30 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że w zakresie, w jakim zgodnie z motywem 34 rozporządzenia nr 1215/2012 uchyla i zastępuje ono rozporządzenie nr 44/2001, które z kolei zastąpiło Konwencję z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, zmienioną późniejszymi konwencjami dotyczącymi przystąpienia nowych państw członkowskich do tej konwencji, dokonana przez Trybunał wykładnia przepisów tych ostatnich instrumentów prawnych obowiązuje także w odniesieniu do przepisów rozporządzenia nr 1215/2012, jeżeli przepisy te można uznać za im „równoważne” (wyrok z dnia 9 lipca 2020 r., Verein für Konsumenteninformation, C-343/19, EU:C:2020:534, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo).

31 Zgodnie z art. 4 ust. 1 rozporządzenia nr 1215/2012 osoby mające miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium państwa członkowskiego mogą, co do zasady, być pozywane przed sądy tego państwa członkowskiego. Artykuł 5 ust. 1 tego rozporządzenia przewiduje jednak w drodze odstępstwa, że osoby te mogą być pozywane przed sądy innego państwa członkowskiego zgodnie z przepisami sekcji 2–7 rozdziału II tego rozporządzenia.

32 Co się tyczy w szczególności sekcji 3 tego rozdziału II, zatytułowanej „Jurysdykcja w sprawach dotyczących ubezpieczenia”, ustanawia ona autonomiczny system podziału jurysdykcji w sprawach dotyczących ubezpieczeń (zob. analogicznie wyrok z dnia 12 maja 2005 r., Société financière et industrielle du Peloux, C-112/03, EU:C:2005:280, pkt 29).

33 Artykuł 10 rozporządzenia nr 1215/2012 stanowi bowiem, że nie naruszając jego art. 6 i art. 7 pkt 5, w sprawach dotyczących ubezpieczeń jurysdykcję określają przepisy tej sekcji 3, która zawiera artykuły 10–16 tego rozporządzenia.

34 Z powyższego wynika, że sekcja 3 rozdziału II rozporządzenia nr 1215/2012 reguluje jurysdykcję w sposób autonomiczny w sprawach dotyczących ubezpieczeń, tak że oprócz podstaw jurysdykcji przewidzianych w samej sekcji 3 są wyłączone w tej dziedzinie podstawy jurysdykcji inne niż te, do których wyraźnie odsyła art. 10 tego rozporządzenia, czyli podstawy jurysdykcji określone w art. 6 i art. 7 pkt 5 wspomnianego rozporządzenia.

35 Zatem w zakresie, w jakim art. 10 rozporządzenia nr 1215/2012 nie odsyła do art. 7 pkt 2 tego rozporządzenia, ten ostatni przepis nie może mieć zastosowania, gdy spór, jeżeli chodzi o jurysdykcję, jest objęty zakresem stosowania sekcji 3 rozdziału II tego rozporządzenia.

36 Taką wykładnię potwierdza treść art. 11 ust. 1 lit. a) i art. 12 rozporządzenia nr 1215/2012, które ustanawiają przepisy jurysdykcyjne analogiczne do przepisów jurysdykcyjnych zawartych odpowiednio w art. 4 ust. 1 i art. 7 pkt 2 tego rozporządzenia.

37 Ponadto należy zauważyć, że zgodnie z art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 1215/2012 jego art. 10–12 mają zastosowanie do powództw wytoczonych przez poszkodowanego bezpośrednio przeciwko ubezpieczycielowi, jeżeli takie bezpośrednie powództwo jest dopuszczalne.

38 W tym względzie dokonane w ten sposób odesłanie do art. 13 ust. 2 tego rozporządzenia ma na celu dodanie do wykazu powodów, o którym mowa w art. 11 ust. 1 lit. b) tego rozporządzenia osób, które poniosły szkodę, przy czym krąg tych osób nie jest ograniczony do osób, które poniosły szkodę bezpośrednio (zob. analogicznie, w odniesieniu do rozporządzenia nr 44/2001, wyrok z dnia 20 lipca 2017 r., MMA IARD, C-340/16, EU:C:2017:576, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo).

39 Wobec tego należy przypomnieć, że celem sekcji 3 rozdziału II rozporządzenia nr 1215/2012 jest, zgodnie z motywem 18 tego rozporządzenia, ochrona słabszej strony umowy za pomocą przepisów jurysdykcyjnych dla niej bardziej korzystnych niż przepisy ogólne oraz że taki cel oznacza, iż stosowania szczególnych przepisów jurysdykcyjnych przewidzianych w tej sekcji nie można rozszerzyć na osoby, względem których ochrona ta nie jest uzasadniona (zob. podobnie wyrok z dnia 27 lutego 2020 r., Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, pkt 27, 44 i przytoczone tam orzecznictwo).

40 Tymczasem, o ile cesjonariusz praw poszkodowanego, który sam może zostać uznany za słabszą stronę, powinien mieć możliwość skorzystania ze szczególnych przepisów jurysdykcyjnych określonych w art. 11 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 1215/2012 w związku z jego art. 13 ust. 2, o tyle żadna szczególna ochrona nie jest uzasadniona w stosunkach między profesjonalnymi uczestnikami obrotu w sektorze ubezpieczeń, spośród których żadnego nie można uznać za znajdującego się w słabszej pozycji w stosunku do drugiego (zob. podobnie wyrok z dnia 31 stycznia 2018 r., Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, pkt 39, 42 i przytoczone tam orzecznictwo).

41 Trybunał uznał w związku z tym, że instytucja zabezpieczenia społecznego, która z mocy ustawy nabyła prawa osoby bezpośrednio poszkodowanej w wypadku samochodowym, nie może powoływać się na przepisy art. 9 ust. 1 lit. b) w związku z art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 44/2001, którym odpowiadają odpowiednio art. 11 ust. 1 lit. b) i art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 1215/2012, w celu wystąpienia z powództwem bezpośrednim do sądu swego państwa członkowskiego przeciwko ubezpieczycielowi osoby uważanej za odpowiedzialną za ten wypadek, posiadającemu siedzibę w innym państwie członkowskim (zob. podobnie wyrok z dnia 17 września 2009 r., Vorarlberger Gebietskrankenkasse, C-347/08, EU:C:2009:561, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).

42 Trybunał orzekł również, że osoba prowadząca działalność zawodową w dziedzinie dochodzenia roszczeń odszkodowawczych od ubezpieczycieli w charakterze cesjonariusza umownego owych roszczeń nie może korzystać ze szczególnej ochrony, jaką stanowi forum actoris (wyrok z dnia 31 stycznia 2018 r., Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, pkt 43).

43 W niniejszej sprawie z postanowienia odsyłającego wynika, że CNP prowadzi działalność w zakresie dochodzenia roszczeń od zakładów ubezpieczeń. Okoliczność ta, której sprawdzenie należy do sądu odsyłającego, stoi na przeszkodzie temu, by spółkę tę można było uznać za słabszą stronę w stosunku do strony przeciwnej w rozumieniu orzecznictwa, o którym mowa w pkt 40–42 niniejszego wyroku, w związku z czym nie może ona korzystać ze szczególnych przepisów jurysdykcyjnych przewidzianych w art. 10–16 rozporządzenia nr 1215/2012.

44 Należy zbadać, czy w świetle tego wniosku podstawę jurysdykcji sądu, przed którym zawisł spór pomiędzy przedsiębiorcą, który nabył wierzytelność wobec zakładu ubezpieczeń pierwotnie przysługującą poszkodowanemu, a tymże zakładem ubezpieczeń, może stanowić art. 7 pkt 2 lub art. 7 pkt 5 rozporządzenia nr 1215/2012.

45 W tym względzie Trybunał orzekł już, że w zakresie, w jakim roszczenie podnoszone przez jednego ubezpieczyciela wobec innego ubezpieczyciela nie jest objęte zakresem sekcji 3 rozdziału II rozporządzenia nr 44/2001, art. 6 pkt 2 tego rozporządzenia, który wchodzi w zakres sekcji 2 tego rozdziału, może znaleźć zastosowanie do tego roszczenia pod warunkiem, że jest ono objęte hipotezą tego przepisu (zob. podobnie wyrok z dnia 21 stycznia 2016 r., SOVAG, C-521/14, EU:C:2016:41, pkt 31).

46 Analogicznie należy stwierdzić, że w przypadku gdy sekcja 3 rozdziału II rozporządzenia nr 1215/2012 nie ma zastosowania do roszczenia ze względu na brak występowania strony słabszej w stosunku do drugiej strony, roszczenie to może być objęte zakresem przepisów sekcji 2 tego rozdziału, a w szczególności art. 7 pkt 2 lub art. 7 pkt 5 tego rozporządzenia, nawet w wypadku sporu w dziedzinie ubezpieczeń, o ile spełnione są ustanowione w tychże przepisach przesłanki ich stosowania.

47 W świetle powyższych rozważań na pytania pierwsze i trzecie należy odpowiedzieć, że art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 1215/2012 w związku z art. 10 tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że nie znajduje on zastosowania do sporu między z jednej strony przedsiębiorcą, który nabył wierzytelność pierwotnie przysługującą poszkodowanemu wobec zakładu ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej, a z drugiej strony tymże zakładem ubezpieczeń, a tym samym nie stoi on na przeszkodzie oparciu jurysdykcji do rozpoznania takiego sporu, stosownie do okoliczności, na art. 7 pkt 2 lub art. 7 pkt 5 tego rozporządzenia.

### *W przedmiocie pytania drugiego*

48 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 7 pkt 5 rozporządzenia nr 1215/2012 należy interpretować w ten sposób, że spółkę, która wykonuje w jednym państwie członkowskim, na podstawie umowy zawartej z zakładem ubezpieczeń mającym siedzibę w innym państwie członkowskim, w jego imieniu i na jego rzecz, działalność obejmującą likwidację szkód w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, należy uznać za filię, agencję lub inny oddział w rozumieniu tego przepisu.

49 Aby udzielić odpowiedzi na to pytanie, należy przypomnieć, że wyłącznie na zasadzie odstępstwa od ogólnej zasady ustanowionej w art. 4 ust. 1 rozporządzenia nr 1215/2012, przyznającej jurysdykcję sądom państwa członkowskiego miejsca zamieszkania lub siedziby pozwanego, sekcja 2 rozdziału II tego rozporządzenia przewiduje pewną liczbę wypadków jurysdykcji szczególnej, wśród których figuruje ten przewidziany w art. 7 pkt 5 omawianego rozporządzenia. W zakresie, w jakim jurysdykcja sądów miejsca, w którym znajdują się filia, agencja lub inny oddział, w sprawach dotyczących sporów wynikających z ich działalności w rozumieniu tego przepisu stanowi zasadę jurysdykcji szczególnej, podlega ona wykładni autonomicznej i ścisłej, co nie pozwala na wykładnię wykraczającą poza sytuacje wyraźnie określone we wspomnianym rozporządzeniu (zob. analogicznie, w odniesieniu do art. 5 pkt 5 rozporządzenia nr 44/2001, wyrok z dnia 5 lipca 2018 r., flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).

50 Przewidziany w ten sposób w art. 7 pkt 5 rozporządzenia nr 1215/2012 przepis jurysdykcji szczególnej opiera się na istnieniu łącznika wynikającego ze szczególnie ścisłego związku pomiędzy sporem a sądami, którym może on zostać przedłożony do rozpoznania, który to łącznik uzasadnia przyznanie jurysdykcji tym sądom ze względu na prawidłowe administrowanie wymiarem sprawiedliwości oraz sprawną organizację postępowania (zob. analogicznie, w odniesieniu do art. 5 pkt 5 rozporządzenia nr 44/2001, wyrok z dnia 5 lipca 2018 r., flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo).

51 W tym względzie zgodnie z orzecznictwem Trybunału dwa kryteria umożliwiają ustalenie, czy spór dotyczy działalności filii, agencji lub innego oddziału w rozumieniu art. 7 pkt 5 rozporządzenia nr 1215/2012.

52 Po pierwsze, pojęcia „filii”, „agencji” oraz „innego oddziału” w rozumieniu tego przepisu zakładają istnienie ośrodka działalności sprawiającego wrażenie trwałości, jako przedłużenie głównego przedsiębiorstwa. Ośrodek ten musi posiadać kierownictwo oraz być wyposażony materialnie w sposób umożliwiający prowadzenie interesów z osobami trzecimi, tak by nie musiały one zwracać się bezpośrednio do głównego przedsiębiorstwa. Po drugie, spór powinien dotyczyć albo działań

związanych z działalnością filii, albo zobowiązań podjętych przez nią w imieniu przedsiębiorstwa głównego, jeżeli mają one zostać wykonane w państwie położenia tej filii (zob. podobnie wyroki: z dnia 19 lipca 2012 r., Mahamdia, C-154/11, EU:C:2012:491, pkt 48; z dnia 5 lipca 2018 r., flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, pkt 59; z dnia 11 kwietnia 2019 r., Ryanair, C-464/18, EU:C:2019:311, pkt 33).

53 W niniejszej sprawie z informacji zawartych w postanowieniu odsyłającym wynika, że o ile interesy Gefion w Polsce reprezentują dwie spółki, to znaczy Polins i Crawford Polska, o tyle to ta ostatnia spółka została upoważniona przez Gefion do likwidacji szkody będącej przedmiotem postępowania głównego. W związku z tym należy uznać, że to właśnie w związku z działalnością spółki Crawford Polska sąd odsyłający zwraca się do Trybunału z pytaniem dotyczącym zakresu art. 7 pkt 5 rozporządzenia nr 1215/2012.

54 Co się tyczy pierwszego kryterium wynikającego z orzecznictwa przypomnianego w pkt 52 niniejszego wyroku, z postanowienia odsyłającego wynika, z zastrzeżeniem oceny okoliczności faktycznych, której dokonanie należy do sądu odsyłającego, że Crawford Polska jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością prawa polskiego, co oznacza, że jako osoba prawna stanowi ona niezależny byt prawny i posiada kierownictwo.

55 Ponadto, zgodnie z samym brzmieniem pełnomocnictwa otrzymanego od Gefion, Crawford Polska jest upoważniona do „pełnego rozpatrywania roszczeń [odszkodowawczych]”, a sąd odsyłający wyjaśnia ponadto, że spółka ta wyposażona jest w pełne kompetencje do działania ze skutkiem prawnym dla zakładu ubezpieczeń oraz do działania w imieniu i na rzecz Gefion.

56 W związku z tym, jak stwierdził w istocie rzecznik generalny w pkt 63 opinii, wydaje się, że na mocy tego pełnomocnictwa Crawford Polska przysługują pełne kompetencje do prowadzenia działalności w zakresie rozpatrzenia i zaspokojenia roszczeń ze skutkami prawnymi dla ubezpieczyciela, w związku z czym należy uznać, że Crawford Polska jest ośrodkiem działalności sprawiającym wrażenie trwałości, jako przedłużenie głównego przedsiębiorstwa.

57 Do sądu odsyłającego będzie natomiast należało zbadanie, czy ten ośrodek jest wyposażony materialnie w sposób umożliwiający prowadzenie interesów z osobami trzecimi, tak by nie musiały one zwracać się bezpośrednio do głównego przedsiębiorstwa.

58 Co się tyczy drugiego kryterium wynikającego z orzecznictwa przypomnianego w pkt 52 niniejszego wyroku, należy przede wszystkim zauważyć, że nie można uznać, iż spór w postępowaniu głównym dotyczy czynności związanych z prowadzeniem Crawford Polska, ponieważ nie dotyczy on praw i obowiązków umownych lub pozaumownych dotyczących zarządzania – w ścisłym znaczeniu – tą spółką (zob. podobnie wyrok z dnia 22 listopada 1978 r., Somafer, 33/78, EU:C:1978:205, pkt 13).

59 Następnie, jeśli chodzi o kwestię, czy spór w postępowaniu głównym dotyczy zobowiązań podjętych przez spółkę Crawford Polska w imieniu Gefion, w pkt 53 niniejszego wyroku przypomniano, że ta ostatnia spółka upoważniła tę pierwszą spółkę do przeprowadzenia likwidacji szkody będącej przedmiotem postępowania głównego. Ponadto z postanowienia odsyłającego wynika, że to sama Crawford Polska wydała w imieniu i na rzecz Gefion decyzję o przyznaniu CNP jedynie części żądanego odszkodowania. Tymczasem, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 66 opinii, wynikałoby z tego, jeżeli okoliczność ta zostanie potwierdzona przez sąd odsyłający, że Crawford Polska nie była zwykłym pośrednikiem, który tylko przekazuje informacje, lecz aktywnie przyczyniła się do sytuacji prawnej, która doprowadziła do powstania sporu w postępowaniu głównym. Spór ten należy zatem uznać, biorąc pod uwagę udział Crawford Polska w stosunku prawnym między stronami postępowania głównego, za dotyczący zobowiązań podjętych przez Crawford Polska w imieniu Gefion (zob. podobnie wyrok z dnia 11 kwietnia 2019 r., Ryanair, C-464/18, EU:C:2019:311, pkt 34, 35).

60 Wreszcie, jeśli chodzi o argument podniesiony w charakterze kwestii wpadkowej przez sąd odsyłający oraz przez Gefion i Komisję Europejską, zgodnie z którym pojęcia „filii", „agencji" i „innego oddziału" w rozumieniu art. 7 pkt 5 rozporządzenia nr 1215/2012 należy analizować w świetle dyrektywy 2009/138, a w szczególności pojęć „stałej obecności" i „przedstawiciela" zawartych w art. 145 i 152 tej dyrektywy, wystarczy zauważyć, że art. 7 pkt 5 rozporządzenia nr 1215/2012 należy interpretować w sposób autonomiczny, w ramach systematyki oraz celów tego przepisu, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 72 opinii, i zgodnie ze szczególnymi kryteriami wypracowanymi w orzecznictwie w odniesieniu do tego przepisu.

61 W świetle powyższych rozważań na pytanie drugie trzeba odpowiedzieć, iż art. 7 pkt 5 rozporządzenia nr 1215/2012 należy interpretować w ten sposób, że spółkę, która wykonuje w jednym państwie członkowskim na podstawie umowy zawartej z zakładem ubezpieczeń mającym siedzibę w innym państwie członkowskim, w jego imieniu i na jego rzecz, działalność obejmującą likwidację szkód w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, należy uznać za filię, agencję lub inny oddział w rozumieniu tego przepisu, jeżeli spółka ta

– sprawia wrażenie trwałości, jako przedłużenie zakładu ubezpieczeń, oraz

– posiada kierownictwo i jest wyposażona materialnie w sposób umożliwiający prowadzenie interesów z osobami trzecimi, tak by nie musiały one zwracać się bezpośrednio do zakładu ubezpieczeń.

**W przedmiocie kosztów**

62 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

1) **Artykuł 13 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych w związku z art. 10 tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że nie znajduje on zastosowania do sporu między z jednej strony przedsiębiorcą, który nabył wierzytelność pierwotnie przysługującą poszkodowanemu wobec zakładu ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej, a z drugiej strony tymże zakładem ubezpieczeń, a tym samym nie stoi on na przeszkodzie oparciu jurysdykcji do rozpoznania takiego sporu, stosownie do okoliczności, na art. 7 pkt 2 lub art. 7 pkt 5 tego rozporządzenia.**

2) **Artykuł 7 pkt 5 rozporządzenia nr 1215/2012 należy interpretować w ten sposób, że spółkę, która wykonuje w jednym państwie członkowskim na podstawie umowy zawartej z zakładem ubezpieczeń mającym siedzibę w innym państwie członkowskim, w jego imieniu i na jego rzecz, działalność obejmującą likwidację szkód w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, należy uznać za filię, agencję lub inny oddział w rozumieniu tego przepisu, jeżeli spółka ta**

   – **sprawia wrażenie trwałości, jako przedłużenie zakładu ubezpieczeń, oraz**

   – **posiada kierownictwo i jest wyposażona materialnie w sposób umożliwiający prowadzenie interesów z osobami trzecimi, tak by nie musiały one zwracać się bezpośrednio do zakładu ubezpieczeń.**

Prechal Wahl Biltgen

Rossi Passer

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 20 maja 2021 r.

Sekretarz
A. Calot Escobar

Prezes trzeciej izby
A. Prechal